

I | LIUSĖ FRAJ

Livsėjus, Medou Blafas

1896 m. rugsėjo 16 d.

Motina ją vis ragino atsikratyti remingtono, bet Liusė neįsivaizdavo gyvenimo be rašomosios mašinėlės, prašmatnaus ir šiuolaikiško daikto, pastatyto ant tualetinio staliuko.

Kiekviena sidabrinė raidė, kyšanti gale atskiro metalinio kotelio, buvo mažutė ir rafinuota; už galimybę stuksenti jas per rašalo juostą, išpausti žodžius popieriuje, mažai kas teikė daugiau džiaugsmo. Ji mėgavosi *kaukšėjimo* smarkumu, paliktų žymių ilgalaikiškumu.

Kai Liusė pirkto nebenaudojamą rašomąją mašinėlę iš laikraščio „Greenbrier Independent“, vyriausiasis redaktorius abejojo, ar jai pakaks ištvėmės barbenti per kietus klavišus – ar ji gebės pakeisti juostą ir išlyginti svirtis, kad jos neužkliūtų vienos už kitų. Bet užteko vos kelių praktikos mėnesių, kad ji keturiais pirštais jau spausdintų virš septyniasdešimties žodžių per minutę. Prie alkūnės auganti užrašų stirta, rodė, skelbė apie jos triumfą, bet kuo didesnė popierių krūva kaupėsi, tuo

prasčiau ji jautėsi, slegiama nenusisėkusių pastangų sukurpti straipsnį laikraščiu.

Liuse susiraukė žiūrėdama į pavadinimus, šmėzuojančius ap-
leistuose tekstuose. „Įsipjovėte į aštrų purviną daiktą? Rinkite
numerį *Franklin 448*“. Taip įvardijo naują priešnuodį tiriantį
darbą, prie kurio sėdo, kai mažąją Prudę Torn pražudė stabligė.
Žmonės iš „Independent“ raukydami nosį pasiūlė jai *užsiimti
moterų klausimais*, bet galiausiai publikavo tokį pat straipsnį, jo
autorystę priskirdami vyriausiajam redaktoriui. Ji įžiūrėjo ir kone
šūsnius viršuje padėtą reportažą užlankstytais kampais – „Igne-
ruojamos visuomenės ir bendruomenės“ – istoriją apie skandalą,
neseniai įvykusį valstijos mugėje, kurioje rengiamose kojinių ir
pirštinaičių varžtyvėse nedalyvavo nė viena moteris iš vietinės
apygardos. Teisėjai jų stoką prilygino moralinei katastrofai. Bet
redakcija atmetė ir šitą, akstindama ją grįžti su tekstais, kurie
būtų *smagesni*, pasakotų *apie madą, namų ūkį arba, pavyzdžiui,
aukštuomenę*.

Nuliūdinta prisiminimų, ji susmuko ant kėdės ir paėmė skais-
talų skardinę, kurią juosė pro plyšius prasiskverbusios ryškiai rau-
donos dulkės. Atšovė dangtelį, palinko arčiau veidrodžio ir pasi-
dažė. Kaip įprastai, vaizdas nedžiugino, nors motina primygtinai
ją skatino neužmesti kosmetikos. Tamsus raudonis pabrėždavo
dailius skruostų iškilumus, kokius, tarkim, turėjo Zona. Deja,
jos pačios veide teryškindavo bruožų paprastumą, be to, dviračiu
numynus iki Histerių ūkio, raudonos dėmelės dvigubai padidės.

Riebaluotais, blyškiais pirštais Liuse įniko timpčioti lapą, įsta-
tytą į remingtono vežimėlį, ir galop jį ištraukė. Suglostė popie-
rių ant stalo, apimta stipraus noro likti namie ir patobulinti ryte
rašytą tekstą. Anksčiau Histerius lankydavo be jokių dvejonų.
Prieš sutikdama Upėtakį Šu, nei svyrudavo, nei jusdavo poreikį

rūpintis savo išvaizda. Į ją nukreiptas to vyro žvilgsnis subtiliai rodydavo nepritarimą: jis prisimerkdavo ir, regis, visada geidavo, jog Liusė būtų kažkokia kitokia. Kad ir kaip ji elgdavosi – santūriai ar draugiškai, paikai ar rimtai, – vyriškio atodūsiu išvien su kaktoje įsirežusiomis raukšlelėmis liudijo jį esant amžinai nepatenkintą. Užtat Zoną jis dievino. Geriausia draugė širdyje meldėsi, kad Upėtakis jai pasipirštų, Liusei savo ruožtu magėjo, kad kalvis nuo jos atstotų ir pranyktų.

Besisprausdama į elegantišką dviratininkės kostiumėlio švarkeį, jautė krūtinę spaudžiantį nugludintą, sunkų apgailėstavimo akmenį, nes tuodu pažintį užmezgė dėl jos kaltės. Naujoji dviračio lempa išklibo, bet anokia čia bėda – juk buvo liepa, ir ji, šiaip ar taip, vakare guldavosi į lovą dar nesutemus. Tačiau ne kas kitas, o Liusė tempėsi Zoną pas kalvį, kad tas įkištų pleištą į žibinto apkabą. Nukakusi į vietą, kur kitados dirbo senasis mielasis Džimas, prie dumplių rado naują žmogų. Ir ką ne ką, o pleištą įsigijo. Vardu Upėtakis Šu, kuris nesiliovė spraudęsis tarp jos ir Zonos.

Liusei laiptais leidosi susigūžusi, dėl kvailos padėties jausdamasi nejaukiai, lipo tyliai, vengdama prižadinti lepiuosius savo tėvus ir gražutes juodaplaukes seseris. Prieškambario kabykloje ant vagio buvo pakabintas įrankių diržas; užmetusi akį į jo kišenę įsitikino, kad viduje tebėra atsuktuvus, skečiamasis raktas, tepalų skardinėlė ir nedidukas 8,1 mm kalibro revolveris, kurią nešiojosi nuo tada, kai Fort Springe iš žolės šoko nirši, pasitūsi lapė. Tarp šių daiktų įbruko Zonai skirtą, į taftą įvyniotą nedidelę dovaną.

Dviratis suteptais žvilgančiais ratais stovėjo pašiūrėje, už motinos auginamų dekoratyvinių vištų aptvaro. Neseniai nuplautas auksinis rėmas žioravo, nikeliuotą vairą puošė naujutėlės kamštinės rankenos. Ant delno apačios užsmaukta rankove ji apšluostė

balnelį, pritūpę šalia priekinio rato ir nykščiu pavale stiklinį ciklometro paviršių. Kreminės spalvos ciferblatas rodė juodus skaitmenėlius, kurie žymėjo nuo vasaros vidurio sukartas mylias – 0 317. Liuse ketino padidinti skaičių iki 2 000, kad ir kiek „Pond’s“ ekstrakto buteliukų turėtų ištuštinti, drėkindama apsilaupusią įdegusio veido odą. Dar keletą mėnesių praleis ant nebyliojo žirgo ir pagaliau užbaigs geriausią savo straipsnį: „Dviratininkė šiuolaikiniame pasaulyje“.

Ji rašė apie džiugesį, kuri suteikia ilgi pasivažinėjimai dviračiu, ir kaip mindama pedalus jaučiasi pastebima, ryžtinga, visiškai kontroliuojanti kūną. Kai apie darbą papasakojo Zonai, bičiulės akyse sužioravo ne tiek tikėjimas, kiek geranoriškumas. Vis dėlto draugė ją rėmė – pagimdžiusi nuostabųjį vaiką nebemanė, kad reikia būti droviai arba atgailauti. Tačiau atskleisti svajas mamulei ir patėviui buvo visai kas kita. Kol tuodu sustingę sėdėjo ant gobelenu apmuštos sofas, Liusei vaidenosi, kad dažytos sienos pulsuoja kartu su tvinksinčiais jos skruostais, o veidas nusidažo atgrasiu rausvu jų atspalviu.

Liucija, su tuo susitaisyčiau, – tarė motina, – jeigu imsies aprašomojo pobūdžio tekstų. Šiek tiek pasipuikuosi gebėjimais, bet niekam nepakenksi. Nors moterys dirba žurnalistėmis, pagalvok, koks sunkus – ir vis sunkėjantis – yra jų gyvenimas. Matydami, kaip lakstai dviračiu, žmonės tave laikys patvirkusia. Arba nenormalia. Savo pačios labui, – jos balse girdimas dirglumas sunoko iki pykčio, – elkis taip, kad išsaugotum... asmeninį žavesį. Moteris geriausiai atrodo raita ant žirgo.

Prie Zonos namo vedančioje nuokalnėje ji užkėlė kojas ant paminių. Pro šalį švilpė malonus vasaros pabaigos vėjelis, kvėpiantis įšilusiu molžemiu, kviečių ražienomis ir nupjautos žolės likučiais. Kai gūsis atnešė krituolių obuolių aromata, pakili jos

nuotaika pirmąsyk rudeniškai priblėso. Tarp ąžuolų, cūgų, beržų, klevų blykčiojo vyšniniai lopiniai, skelbiantys apie skaisčiai raudonų, geltonų, bronzinių spalvų bangą, kuri netrukus nuvilnys per kalvas.

Dievas Grinbrajerio apygardoje nubrėžė nedaug tiesių linijų. Kalvota horizonto linija kone ištiesai vingiavo. Liusei teko įveikti ne vieną dešimtį posūkių, todėl, nuo Midlando kelio nuriedėjus į Medou Blafo nuovažą, jos plaučius ir kojas jau degino skausmo liepsnos. Stengiantis nulaikyti provėžuotame keliuke kretantį vairą, įsisopo ir rankos.

Ji stabtelėjo priešais senąjį Bernsų namą ir iš pintinės išsitraukė obuolį. Tyroms, rūgščioms sultims plaunant gerklę, susmuiko kelkraštyje ir nužvelgė pastatą. Miegamojo, kuriame pirmą Naujųjų metų dieną gimė ji, Liusė Klementina Berns Fraj, langai pradaryti. Sienų rąstai, kaip ir anksčiau, niekuo nepridengti, tik nužievinti ir pabalinti kalkėmis. Įstiklintos laukujės durys su raudona įsprūda centre, ta pati masyvi juoda geležinė rankena, nuo kurios varvančios rūdys margino mėlynai dažytą durų paviršių. Vaizdas daugmaž toks pat, kaip tądien, kai jiedvi su mamule išsikraustė. Naujieji gyventojai name, ko gero, visai neįjuto jos tėvo dvasios. Bet Liusei dingojosi, tarsi jis būtų įsigėręs į sienas, kambarių apkalą, stogo malksnas, ir taip stipriai, kad per savo dvyliktąjį gimtadienį apleisdama senąją buveinę ji sielvartavo dėl grindų, lubų, klintinio židinio netekties.

Baltas patėvio namas su kolonomis, milžinišku, žuvų pilnu tvenkiniu ir aptvaru, kur laigė septyni tviskantys arkliai, jai rodėsi pernelyg didingas. Bet puikiai pritiko jos įseserėms, energingiems guviems vaikams – ji, kaip netikra sesuo, beveik kiekvienu atžvilgiu jautėsi kažkokiu nevisaverčiu žmogumi.

Zona, regis, viską suprato be paaiškinimų, kitaip sakant, niekada Liusei nepavydėjo. Net dėl gyvenimo arti spalvingų Luisbergo parduotuvių virtinų ir restoranų – kai pati liko įstrigusi šiame užkampyje. Net dėl staiga atsiradusių tarnaičių ir atviros karietos oda apmuštomis sėdynėmis. Nekreipė dėmesio, kad Liusė neprivalo triūsti namie arba laukuose, todėl jos kūnas mėnesių mėnesius nepraranda madingo putlumo.

Atvirai kalbant, būtent Liusę apnikdavo pavydas, būtent ji retsykiais pavyduliaudavo Zonos nerūpestingumo, savikliovos, igimto polinkio jaustis laiminga. O dabar štai griežė dantį ant draugės garbintojo svarstydamą, kaip tarp jų įsiterpti. Ji sudejavo ir nenoriai atsistojo. Nusprendė prisiversti palankiau reaguoti į kalvį. Galų gale Upėtakis ir Zona, iš pažiūros, atsvertė vienas kitą kaip saldus rabarbaras ir kartus apelsinas. Kad ir kokie gluminantys būtų tie bendrumai, jų nustelbti neįmanoma jokiais veiksmais.

Ji užstūmė dviratį aukšton įkalnėn pėdindama dideliais žingsniais ir apžergė balnelį tik tada, kai takas vėl išsitiesino. Mylią dardėjo rievėtu duobėtu keliu, kol pagaliau išvydo ūkį. Anapus namo, ant žemo kalvagūbrio, už kurio driekėsi žemių platybės, rikiavosi kaštonai jau ruduojančiais lapais, medžių paunksnėje šnarpštė keli iš Histerių auginamų blizgiašonių peniukšlių.

Šoninės tvarto durys buvo pradarytos, pro ertmę pūtė gaivinantis, švelnus vakaris; pats statinys plieskė šviežutėliu raudoniu, todėl Liusė spėjo, kad dažų sluoksnis tebėra drėgnas. Atnaujinta – nudažyta žaliai – buvo ir medinė žvaigždė ant pietinės sienos. Pavasarį Zona pripildė puodynę smaragdiniais, iš cinamoninių osmundų grūstais trupinėliais, nes jų atspalvis esą simbolizuoja augimą, vaisingumą, brolius ir seseris, kurių ji troško Elizabetai. Nūnai, kaip Zona žadėjo, su sėmenų aliejumi sumaišyti milteliai virto dažų danga, spinduliuojančia jos viltis visai Grinbrajerio apygardai.

Liusė nemindama pedalų nuriedėjo pro atvirus kiemo vartus ir pamatė Upėtakį, stovintį ant verandos laiptų, iš pirmo žvilgsnio, kažkokia proga išsičiustijusį – apsirengusį ruda eilute ir pasirišusį tamsiai mėlyną satino kaklaraištį su baltais dryžiais. Buvo dešimtmečiu vyresnis už ją ir Zona, bet kažkodėl atrodė stokojęs brandumo; vis nenustygdavo vietoje, tarytum jam nuolat būtų knietėję atsidurti kur kitur.

– Liusė! – Zona nusileido verandos laipteliais, viena ranka prisidengdama akis nuo saulės, kita įsikibusi į languotą flanelinį sijoną.

Liusė kaip įkalta sustojo ant suskeldėjusios žemės ir riešu nušižuostė drėgną kaktą.

– Su gimimo diena, – pasveikino pribėgusią ir ją netikėtai apkabinusią draugę.

– Tai Upėtakio sumanymas, – tyliai atsiliepė Zona. – Tebūnie ji šiandien, nors motušė tiksliai nežino, kada tiksliai atėjau į pasaulį. – Sulig tuo žodžiu stvėrė Liusę už riešų ir savo plačia šypsena kone ją pribloškė. Buvo tvirta, liekna, įdegusi, sveikos spalvos skruostų. Nuo tada, kai neteko Elizabetos, pirmą kartą atrodė tokia guvi ir laiminga.

– Iš kur tas rašalas? – Liusė savo palengvėjimą užmaskavo šnairu žvilgsniu, nudelbtu į juodomis dėmėmis sutepliotus Zonos pirštus.

– Pagelbėjau tėtušui braižyti vieną iš jo mechanizmų. Šįsyk garo vežimą. Jis tikisi, kad keli geri brėžiniai padės gauti patentą. Po savaitės kitos Pati Žinai Kas atvyks patikrinti visų dokumentų.

– Emoris Snou? – susiraukė Liusė. Kas jau kas, o turtingas, greitas užsigauti išradėjas iš Vilmingtono, Džeikobo Histerio draugas, mielai piktnaudžiaudavo svetingumu ir išnaudodavo žmones, pas kuriuos viešėdavo. Jo apsilankymas ne ką malonesnis nei mėsinės musės podėlyje.

– Jeigu jau prabilome apie mašinas... – Zona prilaikė vairą lūkuriuodama, kol Liusė nulips nuo balnelio – ... man neramu, kad šis daiktas gali pakenkti tavo vidaus organams.

– Kodėl turėtų kenkti jiems, jeigu vyrams nežaloja išorinių? – tarė Liusė, mankštindama sustingusias kojas. – Nuo tada, kai Tomas įsigijo dviratį, Lula Bar pagimdė jau tris vaikus, nors jo dviratis net neturi pripučiamų padangų.

Zona atsakė sau įprastu vampsinčiu juoku ir nurideno dviratį iki namo kampo.

– Vaje, Liuse Fraj, kaip tu šneki, – paskelbė atremdama jį į sieną.

Apėjusios kampą jodvi grįžo į saulėkaitą, kur pleveno stiprėjantys molio, bitumo ir pjuvenų kvapai. Pakrikas rąstinis Histerių namas Liusei visuomet kurstė saugumo pojūtį. Žiūrint į tris senas trobeles susidarė įspūdis, kad Džeikobas, Zonos tėvas, pakėlė savo sklypo kraštus, o paskui viso labo stebėjo, kaip jos suvirsta į netikėtai darnią visumą. Bet šiandieną, įkandin draugės kopdama į verandą, mėgautis išdrikusiu statiniu nepajėgė, nes kelią užstojo Upėtakis.

Kalvis meiliai šyptelėjo pro šalį einančiai Zonai – jo skruostuose išryškėjo duobutės – ir prilietė jos plaštaką. Bet kai Liusė sveikindamasi pakėlė galvą, Upėtakis perdėtai manieringai atšlijio ir neva pagarbiai nusilenkė.

– Dėkui, – šalta atsakė ji. Nebuvo, ko pridurti, tik ne greita Zonos, įrėmusios rankas į šonus, džiaugsmingai žvelgiančios į juodu. – Kaip kelionė iš Livsėjaus? – galų gale pasiteiravo.

– Nebloga. Atvykau vakar. – Jo balse pasigirdo piktdžiugos gaidos. – Merai Džeinei reikalaujant, likau nakvoti berniukų kambaryje. Kaip taviškė? – Upėtakis pasisupo ant kulnų, padaręs mandagią pauzę, bemaž dvelkiančią priešiškumu.

– Gera, – pečiais gūžtelėjo Liusė.

Jis gebėdavo bŭti kalbus. Draugiškas. Bet ūiuo metu vėl elgėsi budriai ir, regis, buvo pasirengės iškrapštyti jos trŭkumus į paviršių, kaip sliokus iš žemės. Liusė pagavo dŭmijančio Džeikobo žvilgsnį. Kai jai uų nugaros griausmingai atsidarė namo durys, Zonos tėvas sukandęs pypkiakotį perspėjo:

– Atsargiai.

Į verandą metėsi sunkiai ūnpuojantis mažasis Lenis.

– Liusė, – sušuko ir smulkiais piršteliais nusitvėrė josios. – Emilė Dav nenori žaisti „Šokinėjančios varlės“. Parodyk jai, kaip liuoksėti. – Juodas jo garbanėles vilgė drėgmė, lŭpos buvo plačiai prašieptos, veidas – nuraudęs. Iš patalpos vilnijo dŭkstančių vaikų ūrmulys, didelių ir mažų Histerių berniukų, erzinančių rimtuoles pusseseres, keliamas triukšmas.

– Ne dabar, – Zona griebė jį uų pečių ir nuginė per slenkstį. – Liusė pasiliks kartu su suaugusiaisiais. – Įstŭmusi vaiką į namą trenkė durimis. – Liusė užgniauųė nusivylimą, leido draugei suminti ją uų rankos ir vestis prie sŭpynių. – Mesk juos iš galvos, – tarė Zona. – Tu privalai kai ką pamatyti.

Abi nukiŭtino pro Merę Džeinę, atsukusią joms nugarą; Zonos motinai linguojant supamajame krėslė, tankiuose jos plaukuose blykčiojo ūalvariniai segtukai. Kai draugė atitempė ją iki sŭpynių ir pasodino, Liusės ranka nučiuoųė ūiurkščiomis virvės pynutėmis. Ji pajuto pirštus svilinantį skausmą ir atsigrėųė papriekaištauti Zonai, bet prikando lieųuvį regėdama ironišką bičiulės miną ir įspŭdingą ponios Hister išvaizdą.

Cigarilę papsinti Zonos mama buvo labiau susiūiaušusi negu po perpietės ką tik prikeltas kŭdikis. Nors tai atrodė neįmanoma, buvo akivaizdu, kad ji be jokio korseto. Net be vieno iš sveikųjų nestandžių, kokius neūiodavo Liusė – pagamintų iš lengvo medvilninio tinklelio.

– Liuse Fraj, – Merė Džeinė prisimerkė, kad akių nenudilgintų vinguriuojanti dūmų sruoga, bet į viešnią pažvelgė begėdiškai tiesiai. – O tu, mergyt, nesiskubinai atvažiuoti. Kaip laikosi tavo mamulė? – Moters balsas, kaip paprastai, tarsi kilo iš kažkokio vidinio rūšio, keistai stiprėdamas už jo sienų ir perdėtai galingai išsprogdamas pro lūpas.

– Puikiai. – Liusei sunkiai sekėsi nuslėpti savo nerimą. Greta sėdinčios Zonos pečius drebino nebylus juokas. – O jūs, ponias Hister?

Be korseto Merė Džeinė neįstengė ties nugara susiveržti suknelės raištelių, todėl visu gražumu rodė tikruosius kūno kontūrus. Jai kūprinantis, atsikišo pilvukas, o krūtinės apvalumai įtempė audinį ten, kur turėjo matytis vien tvarkingai ir dailiai supančiotas liemuos. Zonos motina tartum pasakė sudie sveikam protui. Jei ne gerai pažįstama nuovoka, rusenanti akyse už cigariuko dūmo, Liuse būtų ją palaikiusi kuoktelėjusia.

– Ačiū, nuostabiai, – atsiliepė Merė Džeinė. – Beje, Zona Hister, matau, kaip vaipaisi. Pasaulyje tiek daug laiko praleidau ne tam, kad klausyčiausi tavo pamokslų. Liuse, brangioji, jei tau įdomu, kas dedasi, aš apsisprendžiau pripažinti savąjį spiritistės talentą. Nuo jaunų dienų jį neigiau, tad, patikėk, dabar mane apėmęs didis palengvėjimas. – Sviridama į šoną, suknelės kišenėje sugraibė seną pašto atviruką aplankstytais kampais, portretą, vaizduojantį romią, palaimingą mergaitę, kurios plaukai garbanomis krito ant pečių. – Kora Ričmond. Mudvi panašaus amžiaus. Nė nežinau, kaip tai nutiko, Liuse, – ne be kartėlio tarė Merė Džeinė, – Kora nuo jaunumės mezgė ryšį su garsiausių politikų, teisėjų ir gydytojų dvasiomis, Čikagoje net įkūrė nuosavą spiritistų bažnyčią – tuo metu aš savų talentų atsisakiau dėl šio nedėkingo gyvenimo.

– Manote galinti kalbėti su mirusiais? – pasitikslino Liusė. Zonos motušė nevengdavo elgtis skandalingai, bet naujausias jos išsišokimas pranoko bet kokius ankstesnius. – O su jais nepavyktų susisiekti dėvint korsetą?

– Pasuk galvą, – atšovė Merė Džeinė, tarsi klausimas būtų skambėjęs nederamai. – Kiekviena moteris turi savų gudrybių, kaip prisivilioti geriausias žmones. Kas jeigu toks reikšmingas vyras kaip Džordžas Vašingtonas arba Bendžaminas Franklinas panūs užvaldyti mane ir iš pomirtinio gyvenimo tau perduoti paguodą teikiančias naujienas? Vargu ar norėtum, kad jam kūnas pasirodytų per smulkus arba užspaustas. – Ji vėl giliai įtraukė dūmą ir pamojo į Liusės drapanas. – Pati supranti. Juk tau būtų nepatogu sukaustyta sėdėti ant savojo dviračio. Mane paprotino Ana Pauer. Ji užsiminė, kad vienuolės nenešioja korsetų, nes be jų lengviau bendrauti su Viešpačiu ir amžino poilsio atgulusiais mylimaisiais.

Merė Džeinė palinko į priekį ir Liusės pusėn stumtelėjo ryškiaspalvį padėklą su aviečių limonadu. Palaidas suknelės petys nuslydo, atidengdamas baltus medvilninius marškinius ir ligūstai gelsvą raktikaulio plotelį.

Liusė bemat nudelbė akis, sykiu nevalingai pakėlė antakius.

– Jūs... jaučiatės esanti... arčiau Viešpaties? – skeptiškai paklausė.

Zona sušnarpštė.

– Jei galvoji, kad ji atrodo dievobaimingai, tau vertėtų užsukti į Berdetų parduotuvę ir nusipirkti akinius. Motušė, Ana niekada nesiūlė vaikščioti pusiau apsirengus. Taip darote tik todėl, kad jums norisi paerzinti tėvelį.

Džeikobas, kaip ir buvo galima numanyti, įsitaisė kitame verandos gale siekdamas išsisukti nuo trinties su žmona, *tokia skardžia-*

balse ir taip užtikrintai dėstančia savo nuomonę, sakė Liusės motina, kad jai, ko gero, tenka perrėkti kažkokį baisų vidinį triukšmą.

– Matai? – Zona alkūnės niuksu paragino Liusę kilstelėti akis į verandos lubas.

– Kas ten? – Ji tematė kalkėmis nubalintas lentas.

– Spalva. Atsimeni? Anksčiau buvo vaiduokliška žalsvai melsva, kad nubaidytų klajokles vėles. Dabar motušė užsigeidė, kad mūsų namuose slankiotų visos dvasios iš ano pasaulio.

– Ką tu gali išmanyti apie tokius dalykus? – Merė Džeinė užsmaukė nukarusią suknelės dalį ant peties, ir Liusė krūptelėjo išvydusi išblukusio popieriaus skiautę.

– O, beje, užmiršau pasakyti, – tarė Zona, – kad motušė visur tamposi kūdikio plėvelę. Na, žinai, tą bjaurastį, kurią laiko tarp Biblijos puslapių.

– Ponia Hister, ją tebeturite? – Liusės mintyse sušmėžavo išdžiūvusi vaisiaus apvalkalo atplaiša, prikibusi prie popieriaus, kuriuo pribuvėja nubraukė jį nuo ką tik gimusios Merės Džeinės veido. Membrana buvo gležna ir trapi, užsiritusiais rudais kraštais, kaip džiovinto tabako lapas. – Spėjau, kad pardavėte kokiam nors lengvatikiam jūreiviui.

– Patikėk, ji tikrai apsaugotų žmogų ir neleistų jam nuskęsti, – pagyrūniškai atsiliepė Merė Džeinė. – Bet plėvelė liudija apie įgimtą aiškiaregio dovaną, ir aš su ja nesiskirsiu.

Zoną nukratė virpuly.

– Iš jos tiek pat naudos, kiek iš ryžių pudingo luobos.

Merė Džeinė sumaigė nuorūką peleninėje.

– Tu per daug užsisklendusi nuo vėlių pasaulio, todėl niekada nesuprasi, apie ką šneku. – Ji užsimerkė ir giliai įkvėpė pro nosį priversdama šnerves kone susiploti. – Jaučiu, kad į mane tuojau įsismelks kažkokia dvasia.

Liusei bežiūrint, draugės motina įniko keistai viltingai gniaužyti pirštus. Dėmesiu džiaugdavosi visada, ir ypač tada, kai nuvogdavo jo nuo Zonos. Kai Merė Džeinė vėl praplėšė akis, jiedvi su dukterimi įsistebeilijo viena į kitą, ir abiejų žvilgsnius nusvi-dino atšiaurumas.

– Zona, brangioji? – Upėtakis atsisėdo ant kėdutės greta Liusės. – Vėl rodai nepagarbą motinai?

Prabilo žaismingu balsu, tačiau jame buvo girdėti ir užuominos į rimtą priekaištą. Jis slapta klausėsi trijulės pokalbio, nors pats, regis, tuo metu dalyvavo kitame.

– Neverta į tai gilintis, – atsiliepė Liusė. – Joms prie širdies kapotis tarpusavyje. – Moterys lyg po signalo atsigręžė į ją – vienodi irzlūs atodūšiai privertė jų krūtines pakilti ir vėl susmęgti. – Matai? Ilgai griežti danties nesugeba.

– O, verčiau nekišk nosies į svetimus reikalus, – neva tūžmin-gai pareiškė Zona, čiupo draugę už parankės ir įsiūbavo sūpynes.

Liuseį perliejo pasitenkinimo bangelė, kurią Upėtakis lyg ir pastebėjo. Šnairuodamas akies krašteliu laukė, kol ji nustos švy-tėti. Kalvio šaltumas veikiai prislopino gerą Liusės ūpą, ir jis tai išnaudojo.

– Galimybė prisijungti prie laimingos šeimos man teikia pa-laimą, – tarė Upėtakis ir nuščiuvo. Žvilgsniu tyrinėdamas savo apavą, tapo nebylus kaip akmuo. Pauzė truko pakankamai il-gai, kad Zona su Mere Džeine susigaudytų, ką jis turi omeny – *mano paties šeima nelaiminga.*

Zona paleido Liusės ranką.

– O mums džiugu, kad esi su mumis. – Ji atsiplėšė nuo pa-galvėlių, žengė prie kalvio iš už nugaros ir suskato masažuoti jam pečius. Juodu siejantis intymumas buvo kažkuo labai nuoširdus ir drauge trikdantis.

Upėtakis prunkštelėjo ir sulaukė jos rankas, tarsi būtų nevertas dėmesio.

– Tiesiog sakau, kad man nusišypsojo nepaprasta laimė. – Iširėmė Zonai į pilvą ir atlošė galvą norėdamas pažvelgti jai į akis. – Ponia Hister, ir kaip jums pavyko užauginti tokią žavingą dukterį!

Merė Džeinė džiugiai sugniužo krėsle įsitikinusi, jog komplimentas pasakytas iš visos širdies.

– Upėtaki Šu, jauskis kaip namie, – atsiliepė. – Kaip. Namie.

Liusė suirzusi pakilo nuo sūpynių, praskleidė įrankių diržo kišenę ir iš jos ištraukė į taftą įvyniotą ryšulį.

– Zona, turiu tau dovaną, – prabilo. – Man padėjo tėtukas. – Draugė dievino rankų darbo dovanėles, kad ir kaip negrabiai ar mėgėjiškai gamintas, o ypač maloniai nuteikdavo bet kokios smulkmenos iš Viljamo Frajaus „Laikrodininkų ir juvelyrų“ parduotuvės. – Tai atminas. Kad sektųsi.

Zona atpažino žalsvą ir mėlyną medžiagą, ištiesė nekantraujančius pirštus link paketo.

– Duokš.

Kai perduodamas daiktas atsidūrė po Upėtakio panose, kalvis ėmė raukytis.

– Kvapas nekoks.

– Jei neapsirinku, – atsakė Zona be jokio vargo nuraizgydama skaisčiai raudoną virvelę, – čia degintos sepijos tvaikas. Kitaip tariant, Liusė pati kaule raizė formelę ir į ją pylė karštą skystą metalą.

Zonai timpčiojant taftą ir sklaidant vidinio balto audinio sluoksnius, Upėtakis pašaipiai perkreipė lūpas. Išvydusi objektą – prie žalios aksominės juostelės prikabinatą, žaliu emaliu padengtą sidabrinę penkiakampę žvaigždę, kopiją tos, kurią, įtvirtintą ant tvarto sienos, dažė Elizabetos atminimui, – ji nušvito, bet paskui, dideliam Liusės siaubui, veidą sudarkė kančia.

Zona įsikando į skruostą, kad sutramdytų akis temdančias ašaras. Bet niekaip negalėjo užmaskuoti netekties skausmo, vilties, išsiūčio ir meilės mišinio, kuris kartais ją apimdavo, kai į galvą ateidavo mintys apie kūdikį. Bakstelėjo į papuošalą švelniai tarsį brukdama ranką po dukters apklotu patyrinėti tamsias jos garbanas, pirštu užkabino juostelę ir pakėlė žvaigždę – jai švytuojant ore, emalis tvyksčiojo.

– Tobula dovana. – Zona atkišo pakabuką Upėtakiui, leisdama jį geriau apžiūrėti, nebyliai prašydama užkabinti jai ant kaklo.

Kalvis atsistojo, apsišluostė delnus į kelnes ir nutvilkė Liusę žvilgsniu, skelbiančiu, kad jis suvokia dovanėlės reikšmę, bet jai nepritaria. Nors Liusė meldė Zonos neužsiminti jam apie Elizabetą, kaipmat perprato, jog draugė Upėtakiui atsivėrusi.

Jis juostele apvijo Zonos kaklą, bet dailindamas savo sumegztas paprastas kilpas užtruko visą amžinybę. Liusė gi baiminosi, kad jai odą pravilins nuožmiai žaibuojančios Merės Džeinės akys. Zonos motina it panikos apimta braukė apatinę lūpą į dantis. Kai duktė vėl į jas atsisuko, bet kokios abejonės prasisklaidė. Paslaptis apie mergaitę buvo iškilusi aikštėn, ir dabar rodės, lyg tarp jų būtų atgijusi pati Elizabeta.

Merė Džeinė apžvelgė verandą ir įsitikino, kad Džeikobas nutolęs nieko neišgirs.

– Atskleidei jiems, kas įvyko? – kimiai sukuždėjo Zonai. – Abiem? Apie tai ketini trimituoti visiems? – Ji akivaizdžiai persigando – buvo prisidėjusi prie Elizabetos įvaikinimo ir bendrininkavimą manė esant nuosava pavojinga paslaptimi.

– Klausykite, – atsiliepė iškaitusi Zona, – šiandieną svarbiausias yra ne mano gimtadienis. Sukviečiau jus pranešti nuostabios naujienos. Upėtakis paprašė mano rankos. Ir aš sutikau.